

Den norske jordmorforening

Tollbugata 35, 0157 Oslo ♦ Tlf: 21 02 33 72 ♦ Fax: 21 02 33 77
E-post: dnj@jordmorforeningen.no ♦ Web: www.jordmorforeningen.no

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Høring: Innstillingen fra Stjernø-utvalget NOU 2008: Sett under ett – Ny struktur i høyere utdanning

Høringsuttalelse fra Den Norske Jordmorforening.

Det vises til Kunnskapsdepartementets oversendelse av 28.1.08 med høringsfrist 01.05.08. Den Norske Jordmorforening (Dnj) har behandlet innstillingen, og har følgende kommentarer:

Den Norske Jordmorforening støtter Stjernø-utvalgets situasjonsbeskrivelse og forståelse av utviklingstrekk og hovedutfordringer i norsk høyere utdanning. Norsk forskning og høyere utdanning preges av for stor spredning av forskningsressurser og lærerkrefter på for mange og for små læresteder, noe som medfører problemer med å holde en høy faglig kvalitet. Vi støtter derfor den utdanningspolitiske intensjonen om en utvikling i retning av større og mer bærekraftige institusjoner.

Norge er imidlertid et langstrakt land, og det er viktig å ta hensyn til tilgjengelighet når det gjelder utdanningstilbudet. Tallene som presenteres i rapporten styrker likevel troen på at det er nødvendig å samle kreftene mer ved sammenslåinger. Dette bør først og fremst gjøres ved frivillighet fra de forskjellige lærestedenes side, og utvalgets forslag om å la universitetene og høyskolene selv fremme forslag om hvilke andre institusjoner de naturlig hører sammen med, virker fornuftig. Det er også positivt med såkalte positive virkemidler. Kravene til internasjonal kvalitet i undervisning og forskning blir også stadig sterkere.

Jordmorutdanningens fremtid

Dnj er spesielt opptatt av profesjonsutdanningenes kvalitet. Dagens utdanningsvei for jordmødre tar minimum seks år; treårig bachelor utdanning i sykepleie, minimum ett års praksis som sykepleier og deretter toårig jordmorutdanning. Etter dette sitter jordmødre utdannet i Norge igjen med to profesjonsutdanninger, to autorisasjoner, i følge Helsepersonelloven som sykepleier og en som jordmor, samt en bachelorgrad i sykepleie.

Det fremgår av EØS- sektordirektiver som omhandler jordmødre og utdanning, at jordmoryrket er et selvstendig fag. Utdanningen er ikke i tråd med det nye gradssystemet for høyere utdanning i Norge (jfr Bolognaprosessen). Dagens sykepleierutdanning inneholder ikke lenger det som i utgangspunktet var grunnlaget for jordmorutdanning. Ordningen er dyr,

og tar kompetente sykepleierressurser som det i fremtidens helse- og omsorgstjenester er et stort behov for.

I henhold til Helsepersonellovens § 48 a) *så har en jordmor som har bestått eksamen i jordmorfaget ved norsk (universitet) høyskole osv, rett til autorisasjon etter søknad. I denne loven anses altså jordmorfaget som et eget fag.* Dette er i samsvar med kravene i EØS-avtalens sektordirektiver for jordmødre 80/154/EØF, 80/155/EØF og 89/594/EØF, konf. 6.1.2., 6.1.3., 6.2.3.

Når utdanningen til jordmor er en utdanningsvei i *jordmorfaget* og til en egen profesjon jordmor, kan da utdanningen av jordmødre defineres som en videreutdanning i sykepleie?

Høsten 2004 ble jordmorutdanningen utvidet med ett år og turnustjenesten falt bort fordi ny Rammeplan med forskrift for jordmorutdanning trådte i kraft. Antall uker i praksis i den nye Rammeplanen utgjør 40 uker. I forhold til den "gamle" jordmorutdanningen så er antall uker i praksis kun økt med 10 - 12 uker.

For å passe inn i den nye gradsstrukturen, hvor mastergraden er en høyere grad som kreves for å utøve en del yrker, ble en del utdanninger bedt om å redusere sitt omfang til 5 år, bl.a. jurist, arkitekt- og teologistudiet. Medisin, psykologi og veterinærstudiet, utdanninger som i henhold til EØS-avtalen, har egne sektordirektiver som regulerer utdanningens omfang, fikk beholde et utdanningsomfang på 6 år. Begrunnelsen fra UFD var bl.a. at *"de kliniske studiene krever omfattende teoretiske og praktiske ferdigheter i diagnostisering og behandling. Av hensyn til pasient-/klientbehandlingen må slike utdanninger holde så høyt faglig nivå at uteksaminerte kandidater har høy funksjonsdyktighet."*

I den nye Rammeplanen for jordmorutdanning på 2 år, er de 80 ukene fordelt med 40 uker teori og 40 uker klinisk undervisning. I den "gamle" jordmorutdanningen hadde jordmorstudentene 28 uker klinisk undervisning, og gjennomførte etter endt utdanning en praktisk tjeneste, turnustjeneste, på 45 uker. Dnj's vurdering er at den nye utdanningen av jordmødre, som en klinisk utdanning, har fått redusert den kliniske/praktiske undervisningen og opplæringen **med 33 uker**. *Den reduserte kliniske utdanningstiden vil etter utvalgets mening få negative konsekvenser for funksjonsdyktigheten til de uteksaminerte jordmorstudentene.*

Dette utdanningsopplegget - at utdanningen til et autorisert yrke/et fag skal kreve bachelorgrad og autorisasjon innen et annet yrke/fag som opptakskrav, er ikke i tråd med Bolognaprosessen/Kvalitetsreformens intensjoner eller med de endringene som det nye gradssystemet har ført med seg, tvert om. En utdanning av jordmødre som er innpasset i gradssystemets nivåer, med bachelor og mastergrad, vil være en enhetlig jordmorutdanning. En slik utdanning ville være i samsvar med utdanning av jordmødre i flere land i Europa, som Norge ønsker å sammenligne seg med, og i flere andre land i verden for øvrig. Innføringen av Bolognaprosessen i det høyere utdanningssystem i Europa har medført at trenden for utdanning av jordmødre er etablering av enhetlige jordmorutdanninger som er innpasset i gradssystemet. Denne endringen av utdanningen av jordmødre skjer nå i flere og flere land i verden.

Med en enhetlig jordmorutdanning som er innpasset i gradssystemet vil jordmorutdanningen kunne delta i eller dra fordeler av Tuningsprosjektet. Tuningsprosjektets metodikk og metode gir retningslinjer for utarbeidelse av utdanningsprogram og internasjonalt samarbeidet. En

enhetlig utdanning vil kunne fremme internasjonalt studiesamarbeid med bl.a. økt student- og lærer mobilitet i jordmorutdanningen.

Videre vil en enhetlig utdanning kunne bidra til internasjonalt samarbeide om ”midwifery benchmark statement”, som utgjør vurderings kriterier (eller et rammeverk) for jordmorvirksomhets akademiske og fagspesifikke kompetanser innen a) forventninger til jordmor som fagperson, b) anvendelse av praksis i jordmorvirksomhet/faget, c) fag kunnskap, forståelse og tilknyttede ferdigheter, som er viktig for å underbygge informert, sikker og effektiv praksis i jordmorvirksomhet.

Det er videre Dnj`s oppfatning at en enhetlig jordmorutdanning vil sosialisere studenten til jordmoryrket fra første dag. Sosialiseringprosessen til jordmoryrket/jordmorvirksomhet vil foregå gjennom hele utdanningen og styrke jordmoridentitet og profesjons tilhørighet. Den faglige orienteringen vil være konsentrert mot at for en frisk, sunn kvinne er svangerskap, fødsel, barseltid med nyfødt barn en normal fysiologisk prosess. De teoretiske og kliniske studiene vil bli integrert over tid, noe som vil gi grunnlag for faglig trygghet og bevissthet om egen kompetanse. Utdanningen vil bli målrettet mot jordmorfaget og jordmorvirksomhet, noe som vil gi studenten økt kompetanse og funksjonsdyktighet.

Dnj`s forslag om en utdanningsvei for jordmødre fra bachelor til PhD, vil føre til at jordmorutdanningen kan bli en profesjonsgrunnutdanning i høgskolesystemet. Jordmorutdanningen kan bli synlig som eget fag, med egen jordmorvirksomhet som krever funksjonsdyktige jordmødre etter endt utdanning. Det er også Dnj`s oppfatning at det jordmorfaglige miljø i dag ikke oppfyller myndighetenes forskriftskrav for mastergradsstudier. Vårt fagmiljø har i dag for få kompetente fagpersoner til å undervise på dette nivå, som krever at flertallet av de ansatte i faglige stillinger må ha førstestillings kompetanse hvorav minst 25 % med professor kompetanse. Dnj er kjent med at flere jordmødre holder på med PhD studier, noe som skulle gi muligheter for jordmorfagets fremtidige utvikling og posisjon i det høyere utdanningssystem.

Utdanning av jordmødre på mastergrads nivå omfatter også krav til kompetansen til veiledningsjordmødre i praksis. Som et minimum må de være erfarne jordmødre med pedagogisk kompetanse. Det er Dnj`s oppfatning at praksisfeltet må oppmuntres til å tilsette jordmødre med utdanning av høgere grad.

Med det utdanningssystemet som utvikler seg innen høyere utdanning i Europa i dag, vil ungdom i årene som kommer velge seg et yrke innen høyere utdanning som både gir en gradsuttelling og en yrkeskompetanse, samt muligheter for videre kompetanseervervelse innen yrket, som mastergrad og PhD. Dnj`s forslag om en utdanningsvei for jordmødre fra bachelor til PhD vil gjøre det attraktivt for interessert ungdom å velge jordmorutdanningen.

Det er dessuten Dnj`s oppfatning at sykepleierutdanning, og andre helsefaglige utdanninger, er realkompetanse som skal vurderes og kunne gi mulighet for jordmorutdanning innenfor en kortere tidsramme enn stipulert studietid på 4 -5 år.

Dnj går derfor inn for en enhetlig jordmorutdanningsmodell på minimum 4 år. Forslaget er i tråd med Bolognaprosessen og trender internasjonalt. Hensikten er å skape den beste utdanning for jordmødre i Norge. Dnj ønsker å heve det jordmorfaglige nivået, styrke jordmødrenes autonomi og gi jordmødre mulighet for en raskere akademisk karriere. Utdanningen vil dessuten forberede til tverrfaglig samarbeid.

Vi håper dette kan bidra til at det rettes et kritisk og konstruktivt blikk på dagens jordmorutdanning.

Vi ønsker Kunnskapsdepartementet lykke til med arbeidet videre.

Oslo 30. april 2008.

Nina Schmidt
Leder

Marit Heiberg
Fagkonsulent